

RÜNNAK

KÕIGI MAADE TÕÕLISED ÜHINEGE!

Noorsotsialistide laul.

LEEK SÜDAMES, HINGES, EI ALANDUST NÄOS,
ME JULGED, EI PAINDU ME PIHT.
MEID INNUSTAB VÕITLUS! MEID ÜHENDAV SEOS
HUÜD VÕITLUSSE. SELGE ME SIHT.

EKS PUNALIPP VÕIMSALT ME JULGUSTA MARSSI.
HEI, SELTSIMEES, SELTSITAR, SIHT SAABUB VARSSI!

NOOR TÖÖLINE, MEIEGA AJALOO UST
NÜÜD AVAMA, VÄSINUD TÖÖS!
EKS SINDKI JU KOHUSTA VÕITLUSE LUST:
LOO PÄIKENE PIMEDAS ÖÖS!

EKS PUNALIPP VÕIMSALT ME JULGUSTA MARSSI.
HEI, SELTSIMEES, SELTSITAR, SIHT SAABUB VARSSI!

SUUR SÕPRUS, TÖÖVENNAD, -ÖED, ÜHENDAB MEID,
LEEK SÜDAMES, HINGES JA NÄOS!
PEA KÜSIMUS OTSUSTAV KOHUSTAB MEID.
SIIS VASTUSE ANNAME TEOS!

EKS PUNALIPP VÕIMSALT ME JULGUSTA MARSSI.
HEI, SELTSIMEES, SELTSITAR, SIHT SAABUB VARSSI!

Võitluspüha kesk võitlust.

Töölisklassi suurpüha, 1. mai, kutsub igaüht, kes ootab uut ja paremat maailma; kutsub kaasa punaste lipude alla tõestama paljude võitlejate verrega kinnitatud sidet kogu maailma töölisklassi vahel, kutsub uude ränka ja kestavasse võitlusse.

Võitlused on jälle suurenemas, tormiended on kevadõhus. Tööpuudus, kapitalismi hoolimatu kasupüüdlikkuse vili, on suurem kui kunagi enne. Kas kapitalism kunagi suudab paraneda oma rängast tõvest?

Kuid haige kapitalismi viimased hingetõmbed on meeleheitlikud katsed lämmatada uus ja noor jõud, need on katsed sundida ajaloolise arengu jõgi jooksuma merest mäkke, need on katsed tarvitada töörahva kehaid ajaloo tammideks.

Kui kaua demokraatiavastane kodanlus suudab valitseda töölisklassi üle? Kas mitte ainult selle hetkeni,

kui töölisklassi suur enamik on ühine oma tugevaise võitlusorganisatsioonidesse, kui töölisklassis ei ole omavahelist võitlust, kui kogu töölisklass on võitlusetahtelisena kodanluse vastas?

1905. aasta revolutsioon kägistati — kuid see ärkas uuesti 1917. aastal. Ja alles neil päevil Hispaania mitu aastat kestnud ränk diktatuur andis maad demokraatlikule ja lootustäratavale revolutsioonile.

Ränk kriis on möödaminev, kuid mitte iseendast ega kapitalistide tahetest. Kriisi ja tööpuuduse kõrvaldamine on töölisklassi ülesanne revolutsioonilise sotsialismi punase lipu all.

Uusi võitlejaid punase lipu alla! Noor generatsioon punase lipu alla! Reaktsiooni ja kapitalismi vastu! Nooruse, revolutsiooni ja sotsialismi eest!

Kas teie ei tunne, kuidas maa võib teie jalge all? Kui kohvihinnad langevad, Brasiilias puhkeb revolutsioon. Kui Euroopa suleb oma piirid külmutatud lihale, Buenos Airesis on tänavalahinguid. Kui puuvillahinnad

langevad, Indias rahutuse leegid lõõvad välja. Ja Euroopa? Euroopa oma 8 miljoni töötuga? Kas Saksa riigipäevalimised ei ole hoiatavaks märgiks? Otto Bauer.

Sotsialistliku Noorsoo-Internatsioali maiüleskutse.

Pöördume teie poole suure majandusliku häda ja poliitilise reaktsiooni ajal. Kogu maailma tööliskond kannatab kapitalistliku majanduse raske kriisi all. Enam kui viisteistkümmend miljonit on määratud tööpuuduse viletsusele, ja kõigi maade reaktsioon kasutab määratud majanduslikku depressiooni suureks pääletungiks tööliskonna poliitilistele ja sotsiaalsele saavutistele. See sotsiaalne reaktsioon on leidnud oma tugevaima toe rahvusvahelises fašismis. Selle siht on sotsialistliku töölisliikumise täieline allasurumine. Kus see on võimul, sääal valitseb vägivald ja piiramatult omavoli. Võitlus fašismi vastu nõuab siis tööliskonna kogu jõudu ja tähelepanu. See võitlus on seda raskem, et seda tuleb pidada hoolimatult vastase olles seljataga. Kommunistid, kes ikka veel tahavad nõjatuda rahvusvahelise sotsialismi suurtele ideedele, näevad oma suurima ülesande sotsialistliku töölisliikumise tõkestamises ja töölisklassi lõhenemise süvendamises ning valmistavad sellega teed mustimale reaktsioonile.

Töötav noorpõlv on kesk oma aja heitlusi. Sajad tuhanded noored proletariidid kuuluvad töötute väkke. Paljud sajad tuhanded peavad teenima omale elatist vabrikuis ja büroodes ilma vajalike vabaajata, tihti ilma puhkeajata, ja igalpool, kus on ähvardamas sotsiaalne tagasimine, selle pääletung suundub esiteks töötava noorpõlve juba selletagi küünilistatute kaitsemääruste vastu. Töötavale noorpõlvele suundub ka fašismi eriline lootus. Sõjaline kasvatus, töökohustus, rahvuslik mõjustus — need on vahendid, mille abil noor generatsioon peab moodustuma fašistliku režiimi ustavaks abisalgaks. Veel ei eralda inimiga ajast, mil inimkonna noor generatsioon veristati maailmasõja lahinguväljal, aga juba jälle tuhandeis koolides elab natsionalismi ja sõjaülistuse vaim.

Seltsimehed! Võitlus, mida rahvusvaheline sotsialistlik töölisliikumine neil kuudel peab fašismi ja majandusliku häda vastu, on ka meie võitlus. Seda peetakse meie tuleviku

pärast, kui täiskasvand tööliskond kaitseb nüüd tulemusrikkalt demokraatiat, rahvasterahu ja sotsiaalseid saavutisi võimuka vastase vastu. Majanduslik häda õõnestab tulemusriikka sotsialistliku noorpõlveorganiseerumise alused. Fašism hävitab meie tegevuse algelisima eelduse, verbimisvabaduse ja sotsialistliku noorteelu kujundamise meie organisatsioonies. Sotsialistlik noortetöö ei või elada diktatuuri lämmastuses, see võib valmida ainult rahvaste demokraatliku enesevalitsemise vabas õhus.

Kui meie nüüd kutsume teid võimsaiks meelevaldusteks maipühäl 1931, siis meie esimene mõte kuulub noorte ja vanade vankumatule solidariteedile sotsialistlikus töölisliikumises. Seisame kui üks mees sotsialismi üldliikumise frondil. Mõelge Itaalia seltsimehi, kes oma eluga on tõestanud ustavust sotsialismile, võideldes fašismi vastu. Mõelge Poola sotsialistlikku noorpõlve, kes vabaduse, demokraatia ja sotsialismi pärast on Brest-Litovski pörgus, ja kelle usk sotsialistlikule ideele ei ole lõõnd vankuma. Need kõik on suure kõlblise ja vaimse jõu elavad tunnistajad, jõu, mis peab täitma kõik noored inimesed, kui nad moodustavad võitlusliidu sotsialismiga selle maailma parema korra pärast.

Kuid meilegi sobib sõna, et pääletung on parim kaitse. Peame tormama edasi. Meie maimelevaldused peavad olema verbimismeelevaldused. Miljonid noori proletiaare on veel kõrval. Need kuuluvad meie lip-pude alla. Tõmmate nad ära ükskõiksusest või meie vastaste mõjustusest, siis nõrgendate vastast ja kõvendate oma positsioone. Meie ei taha tulla sest võitlusest ainult murdumatuina vaid tugevamaina liikmeilt ja sisemiselt jõult.

Võitlus fašismi ja rahvussotsialismi vastu tähendab aga enne kõike noore proletariaadi koolitust. Majanduslik häda, oleviku ühiskondliku seisundi kindlusetus ja poliitiline kogenematus on äratand paljudes noortes poliitilise romantika, mis on parim söödamaa natsionalistlikule ja milita-

ristlikule vägivallaideoloogiale. Sellele vägivallaideoloogiale peab asetama vastu kogu jõuga meie sotsialistliku käsitluse. Meie ei taha „sotsialismi“, mis tugineb täکیدel, meie ei taha „sotsialismi“, mis elab raaside, klasside ja rahvaste rõhumisest. Meie sotsialism peab rajanema töötavate inimeste vabal tähtel, tööliklassi iga üksiku vastutustunde ja poliitilise teadvuse kantuna.

Töölisklass võitluses oma õiguste kaitsmise pärast ei lase vaielda kunagi oma õiguses kaitsta ennast, suurima hädaohu korral vastata vägivallaga vägivallale; aga meie liikumise kandvaks jõuks peab jääma veene, et võitluses sotsialismi ja vana maailma võimude vahel idee on tugevam vägivallast. Teha elavaks see käsitlus ja rahvusvahelise sotsialistliku tööliikumise suured ideed töötava noorpõlve südameis ja ajudes on noorpõlveorganisatsioonide tähtsamaid ülesandeid võitluses fašismi vastu.

ERIK TUIMAN

Töörõõm.

Inimese toimeid, püüdusi valitseb seletamatu tung, tung õnnele. Ka kirjanduses, milline kirjanduslik vool tahes, milline ainek ka ei oleks, milliseile tulemusile ka ei jõutaks, olgu see sotsiaalne või individuaalne teos, pääprobleemiks on ikkagi inimese õnn. Harilikult õnn näib olevat mingi saavutus, mingi kindlasti piiritletud seisund. Tavalised romaandid lõpevad naitumise-ga, et lugeja peab arvama, et nüüd on pärast raskeid vintsutusi ja võitlusi saavutatud kestev õnne olukord „happy end“, õnnelik lõpp.

On täiesti väär kujutuslik mingist paradüümlisest õnnest, kus on vaid „pudrumäed ja piimajõed“, kus praetud põrsad jooksevad noad-kahvlid seljas otse suhu — pole muud kui lama soojal, pehmel asemel ja neela. Sellise õnne mõiste on loond orjarahvas, kes oma viletsuste tasuks pärast surma soovib saada õnne-maale, seda tunnet on süvendand ja kultiveerind eriti veel kirik koos valitseva klassiga, et kurnatavad ei

Seltsimehed! Olete proletariaadi võitlusjõudude üks osa. Kui demonstreerite 1. mail punaste lippude all meie Sotsialistliku Noorsoo-Internatsionaali suurte sihtide eest, pidage meeles suurt vastutust, mis lasub teil nüüdsel ajal. Meie ei ole täitnud oma ülesannet tööliskonna vabastusvõitluses, kui ainult puhkepäeval demonstreerime demokraatia, sotsialismi ja rahvasterahu eest. Peame relvastuma iga päev oma haridus- ja kultuurtöös suureks ülesandeks: viia proletariaadi mainõuded tõelikkusse.

Sellepärast uude võitluse ja uuele tööle. Elagu demokraatia! Elagu sotsialism! Elagu rahvasterahu!

Sotsialistliku Noorsoo-Internatsionaali büroo: Karl Heinz — Viinis; Erich Ollenhauer — Berliinis; Ernst Paul — Prahast; Koos Vorrink — Amsterdams; Hans Hansen — Kopenhagenis; Ludwik Cohn — Varsavis; Valère Aubry — Brüsselis.

hakkaks nurisema vaid ootaksid tasu kannatuste eest teises ilmas.

Tõepoolest aga oleks needuseks inimkonnale, kui valitseks tegevusetus, kõik inimese püüded ja soovid oleksid silmapilkselt täidetud. Milline igavus ja tühjus haaraks kõiki! Õnn ei saa olla püsiv, kord saavutatud olukord, vaikus, rahu — see on ainult surm. Õnn saab olla ainult elus endas, igaveses liikumises, uute eesmärkide püstitamises, võitluses nende saavutamise eest.

Ei tohi pidada õnnelikuks nüride tunnetega tõmpi inimest, kes on rahul endaga igasugu olukorras, püüab kohaneda kõigega. Õnnelik on palju enam inimene, kes ikka omab uusi soove, püüdmisi, mille teostamisele asudes, takistusi võites, sammudes saavutiselt saavutisele, rakendab tegevusse kõik oma tungi, jõud, võimed ja kalduvused harmooniliselt ja maksimaalsel määral, igakülgse elu võimalikult täiuslik elamine.

Tänapäeval sellest aga ei saa olla kõnet. Ühiskonnast määratu enamik inimesi hommikust õhtuni ja õhtust

hommikuni maadleb näljaga. Modern tööstus rakendab inimesel töösse ainult osa muskleid, jättes suurema osa kehast tegevusetu, vaimsest tööst ja arenemisest rääkimata. Kuis saab olla juttu mitmekülgsest tegevusest, kui miljonid töötud tagajärjetult otsivad võimalusi mingisugusekski tööks!

Ia ometi elame inimkultuuri kõrgemal arengastmel kui kunagi varem. Elekter, lennumasin, raadio — kõik, mis peavad tegema elu mugavaks! Need on siiski üksikuile, kuna suur rõhutatud klass on viletsuses. Ja ons üksikud õnnelikud? Kas valitseva kapitalistliku klassi liigete elu pole tühi, igav? Millest muust tuleb selline elupõletamine? Otsitakse ikka uusi vahendeid, kuidas viita aega. Määratud ühiskondlikud jõud ja varandused raisatakse mõttetult, et täita üksikute tujusid, et mingi aseainega täita elutühjust ja igavust.

Ühel pool ääretu viletsus ja mured, teisel pool määratud rikkused, mugavused ja siiski elutüdimus. Kas see ei vii mõttele, et tänapäeva kultuur on inimese õnne vaenlane; kas kogu tsivilisatsioon, kogu kultuuri areng pole mõtetu, kahjulik isegi?

Tõepoolest senisel kultuuriarengul on puudund mõte, süstemaatiline suund õnnestada üksikisiku elu. See areng on läind oma rada, plaanitult, siiski reeglipäraselt. Kogu arengu juhtijaks on olnud *võitlus olemise eest*. Kuna aga inimene on ühiskondlik olevus, et ei võitle üksteisega indiviidid, vaid ühiskondlikud grupid (perekonnad, suguvõsad, klassid) siis see areng oli suunatud kõigepäält organisatsiooni tugevaks muutmisel, surudes alla üksikisiku õnne. Näiteks teatud arenguastmel vabrikutööstuse tekkimine, mis surus kõrvale käsitöö, mille tõttu hulgas langesid viletsusse enam kui ennem. See aga oli tarvilik ühiskonna täienemiseks.

Need olid pimedad jõud, mis viisid kultuuri arengu sellisele kõrgusele. Inimese teadvus ei ulatad ühiskondliku arengu sääduste mõistmisele ja juhtimisele. Tagasimineki siit on aga sama võimatu kui täiskasvanul saada lapseks. Tänapäev

saavutatud aste pole aga kultuuri arengu viimne sõna. Inimese püüde õnnele sunnib tema mõistust ja teadvust asuma uurima ja juhtima ka ühiskondliku arengu säädusi. Kultuuri areng ühtlasi teeb selgeks, mida elu võib olla ja mida ta on. Siit paratamatult peab järgnema lahenemisvõimaluste otsimine.

See mõte tekib kõigepäält rõhutatud rahvakihtides, kes otsekohe näevad oma viletsuste põhjuse ekspluatööriiate, valitseva klassi olemasolu. Nii tekib *teadlik* klassivõitlus. See omakorda sunnib otsima ühiskondliku arengu põhjusi ja avastama selle säädusi. Senisele arengule, ühiskonna täienemisele indiviidi arvel, peab järgnema teine epohh: indiviidi täienemine, isiku vaba arenemine. Sotsioloogia abil avastatud ühiskonna sennise arengu sääduste põhjal inimkond võib juhtida edespäidi arengut plaanikindlat, mõistuslikult, s. t. teadlik eesmärgis korraldada *töö organisatsioon*, mis võib teostuda ainult produktsiooni ratsionaalse *ühiskonnastamisega* ja saaduste ning hüvede tarbekohase jaotamisega — see on *sotsialism*, mis kindlustab inimese õnne ja isiku vaba arenemise.

Kui kapitalistlikus ühiskonnas tööstuse ratsionaliseerimine tähendab: pressida tööliselt võimalikult palju lisaväärtust välja, omanikule enam profiiti valmistada, sotsialistlik ratsionaliseerimine tähendab teha töö võimalikult kergeks, vähem kurnavaks. Masin ei ole enam inimese sundija vaid selle abiline. Alles sotsialistlikus ühiskonnas saab võimalikuks vaba kutsevalik, inimene saab töötada alal, milleks temal kalduvused, kus ta kõige enam oma võimeid igakülgsest arendab. Inimene saab siis täie andumusega ja rõõmuga asuda tööle, mis kindlustab ka suurema töö produktiivsuse — indiviidi ja ühiskonna huvid on koostatud: isik loob enda huvides samal ajal ka kogu ühiskonna kasuks. Siis saab alles tekkida *töörõõm* täiel määral. Ainult töörõõm saab olla tõelise õnnetunde tekitajaks. Inimene saab tunda rõõmu oma tööst ja tegevusest, mis teda kihutab jällegi uute

sihtide ja eesmärkide püstitamisele, see loob alalise liikuvuse ellu

Tänapäeva ühiskonnas võime leida töörõõmu päämiselt vaimutöölise juures. Suures vabrikus, kus inimene mehaaniliselt peab tegema ühte või kahte väsitavat automaatset liigutust, ei saa olla kõnet töörõõmust. Töörõõmu saab olla ka käsitöölise juures, kes algusest lõpuni teeb valmis teatud asja, näeb tervikuna oma töövilja. Tänapäeval aga kapitalistlik süsteem üldse hävitab käsitöölised, asendades seda suurtootusega, teisest küljest jälle asetab nad niivõrt raskesse majanduslikku olukorda, mis töötamisel sunnib mõtlema vaid selle turule toimetamisest, et muretseda hädavajalike elutarbeid. Töötasu pärast muretsemine õieti hävitab töörõõmu. Tänapäeva kiirtempo on mehhaniseerind iga töö, et ta ei saa mahutada töösse enam oma hinge, teda ei huvita enam asi ise vaid tasu selle eest.

Ka põllutöös, kus töötaja on koos loodusega, ka väiketaluniku töö rõõmu enamalt jaolt hävitab tänapäeva tulundussüsteem. Talunik ei saa enam tunda rõõmu näiteks ilusast lõikusest, seda segab turule toimetamise mure, hää lõikuse puhul on alati karta hindade langust, mis vähendab valmistaja sissetulekut.

Samane lugu on ka teadlastega, kunstnikega, kirjanikega j. t. „vaimutöölisega“. Teadlane ei saa uurida oma huvide kohaselt, kapital rakendab keemiku sõjatööstusse, teadlane peab töötama selleks, et leitud vahendeid kultuuri ja teaduse hävitamiseks — sõjas. Kirjanik, kunstnik esijoones peab mõtlema oma eluülespidamisele ja sellepärast samuti kui käsitööliselegi produtseerimise turu tarvis, arvestama kõigepealt kapitalist-ettevõtja — kirjanik, kunstnik, teadlane nende suhtes. Töö- ja loomisrõõmu tunnevad palju enam asjaarmastajad, kes elukutselise töö kõrval loovad loomingu enda pärast. Aga palju siis jääb elukutselisest kurnatud inimesele aega ja jõudu vabaks loominguks!

Kapitalistlik süsteem on hävitand ja hävitab needki vähesed võimadused töö rõõmu maitsmiskes, mis feodaal-ajajärgul oli üksikuilgi (näit. tsunfti meistreil jne.)

Peab kasvama *uusi inimesi*, ja neid kasvab paratamatult, korraldavad ühiskondliku elu plaanikindlalt, mõistuslikult juhtides, kuid kes tunnevad *töörõõmu* ka sellest ettevalmistustööst.

See uute inimeste kasvamine toimub töölisklassi võitlusorganisatsioonides. Võitluses sotsialistliku ühiskonna eest iga üksik proletaar juba tänapäeval saab tunda oma täisväärtust. Siin kogu tegevus, ka iga pisitöö omab suure sihi, kõrge mõtte. Iga saavutus, iga võit annab igale üksikule teadvuse, et selles saavutises on ka kaasategev tema töö. See on õieti ju töö rõõm, mida igaüks tunneb. Töö rõõm selle õilsaima kujus — nimelt kollektiivne töö rõõm. Sotsialistlikus võitluses, s. o. ühest küljest võitlus oleva ühiskondliku korra vastu, teiselt poolt *uue ehitamiseks*, juba on kindlustatud iga isiku vaba areng ja igakülgne *eneseteostus* oma huvide kohaselt.

Sotsialistliku tööliikumise, eriti noorsotsialistliku liikumise, poliitilisena organisatsioonina, töö haarab kõik ühiskondliku elu avaldused oma tegevuspiirkonda ja nõnda igaüks ainult siin võib leida oma kalduvustele ja huvidele vastava tegevusala. Siin arendades ennast loomupärase tegevuses, töötab organisatsiooni, töölisklassi ja ühtlasi kogu inimkonna tuleviku kasuks. Nautides rõõmu oma tööst, igaüks samal ajal on tegev uue ühiskonna, uue kultuuri, uue moraali, kogu uue elu loomisel. Ainult *töölisklassi* loomine võib tunda tõelist rõõmu töö- ja loomingu rõõmu, mida igapäevane elu ei suuda pakkuda. Olgugi siin veel palju puudusi, palju takistusi, isegi kannatusi, siis nende võitmisel rõõm on seda suurem.

Meie töö rõõm avaldub klassivõitluse organiseerimises ja uue ühiskonna elementide loomises!

Proletaarne laps kodanlikes ühiskonnas.

Proletaarne laps sünnib oma klassi hädas. Ta vanemad on proletaarid: sellega inimesed, kel ei ole muud varandust kui tööjoud. Inimesed, kes peavad müüma oma tööjõudu majanduslikult tugevamaile, kapitalistidele. Kapitalistide käes on produktsoonivahendid. See omandus vabastab neid tööst. See omandus kindlustab neile õiguse võtta töolistelt suur osa nende töötasust. Ja kapitalistide püüe ikka on suunatud sellele, et kirjutada töölisele ette selliseid töötingimusi, mis toovad temale, kapitalistile, võimalikult suurt kasu. Ja mida suurem on kapitalisti kasu, seda ebasoodsamad on proletaari töötingimused, seda pikem on ta tööaeg, seda viletsam on ta palk, seda kultuuritum ta eluviis. Visas, väsimatus võitluses proletaarideklassi ja kapitalistideklassi vahel töölisklass püüab suurendada oma töötasu, vähendada oma tööaega. Sest ajast, kui seda võitlust peetakse organiseeritud ja sihiteadlikult ametiühingute ja poliitilise organisatsiooni kaudu, töölisklassi majanduslik häda on paranend alatasa. Aga nii enne kui pärast see klass on eemaldatud produktsoonivahenditest, nii enne kui pärast ta on majanduslikult orjastatud, määratud näljale, külmale, korteriviletsusele, harimatusse suurimal määral. Ja täielikult inimväärne seisund saabub töölisklassile alles siis, kui on lõpnud töö ja produktsoonivahendi saatuslik eraldamine, kui kogu töölisklass esineb produktsoonivahendite omanajana. Siis algab organiseeritud, kavapärane ühiskonnastatud töö ajajärk, õnnestava loomingu ajajärk kogu inimkonnale, sotsialismi ajajärk.

Senni proletariaat peab kandma kõiki majandusliku orjuse tulemusi. Proletariaadi keskel aga avaldavad mõju kapitalistliku ühiskonna paratamatud säädused vähendamatus tugevuses. Ja selle ühiskonna kujukaim säädus, mis väljendab kõige selge-

mini selle ühiskonna olemuse, on *tugevama õiguse* säädus. Seda tugevama õigust kapitalist kasutab proletaari vastu sama jõhkralt kui ohvitser oma noorsõdurite vastu. See õigus, sest ajast, kui inimkond on kärjstatud klassideks, on saand enamiku inimeste mõttes endastmõistetavaks. Kuhu teie ka ei vaata, näete tugevama panevat oma jalga nõrga kaelale, näete, et neile, kes kannavad koormat, lisandatakse ikka veel uut raskust, näete, et kaitsetuid rõhutakse alati veel enam, abituid piinatakse kõikjal ikka enam. Selles maailmas peaaegu igaüks tahab valitseeda, igaüks tahab laiendada oma võimu nõrgema kumul — kui kord selle maailma loosung on: pead olema vasar või alas — igaüks tahab mängida *ise vasarat* ja sundida *teistele alasi osa*. See iga klassivalitsuse, järelikult ka kapitalistliku klassivalitsuse kohutav säadusepärasus valitseb aga ka proletariaadi vaimsust ja eluharjumusi. Sää! mehed on tugevamad: nad suruvad naisi. Mehed ja naised on tugevamad lastest: täiskasvanud proletaarid suruvad proletariaadi lapsi.

Nõnda kahekordne surve lasub tööliskonna lastel: nad jagavad väikestena *proletaaridena* kogu proletaarse klassi hädasid. Ja nad kannatavad *väikestena* proletaaridena, *nõrgimatenä* proletaarse klassi seespool, seda häda suurendatud määral. Esimesel juhtumil kapitalistlik produktsoonivahend läbibast proletaari elu, teisel juhtumil see on täiskasvand generatsioon, kahjuks ka täiskasvand proletariaat, mis, olgu kapitalistlikust korrast tekkivast hädast või kapitalistliku mõtte- ja tunde viisi kammitsais, valmistab oma lastele kehalist ja vaimset häda.

Raamatust: Das proletarische Kind in der bürgerlichen Gesellschaft, Urania, Jena.

On endast mõistetav, et, kui üldse võidelda, töölisklass peab organiseeruma oma kodus klassina ja et kodu-

maa on ta võitluse vahenditu tanner. Nükaugelt klassivõitlus on rahvuslik, mitte sisult vaid vormilt. Karl Marx.

Eesti Noorsotsialistliku Liidu V kongress 29. ja 30. märtsil Tallinnas.
Lõikeid kongressist.

See kongress oli väliselt efektiivkam ja elustavam kui eelmised. Avamismüting Töölisteraatri saalis ütles: on noorust. Mitte üksi Tallinna ühingu huvitavad ettekanded, vaid ka publik. 450-päine publik osutab, et ei ole saadud liikuma ainult Tallinna ühing ja sisemaa saadikud, vaid on ka publikut, kes veel ootab lähenemist, kes aga veel ei julge liituda. Üksikud vanemad seltsimehed on tunnud huvi. Vormipluhsides seltsimehed äratavad tähelepanu, politseisalk kirjandusemüüki keelamas äratab protesti. Ja kui Andresen oli tähistand oma kõnes töölisnoorpõlve ülesanded pausi ajal, Jõeäär annud pörutava pildi kriisigaegsest viletsusest ja lõpetand selle südamliku üleskutsega noorpõlvele, Tuiman toond kuulajatele lähedale

noorsotsialistliku igapäeva, siis teadvus ja tundemaailm olid leidnud sobiva ühenduse kõigis kuulajais.

Knogressi elavus oli suurem endisest. „Võitlushõigu“ numbrid jõudsid huvitada, seinaleht kütkestada — ja meelitada kaasaloomisele. Sm. Nõmmots kongressi saadikute seast asus kohe karikatuuride valmistamisele, Tallinna lõöpimissellid reportaaži valmistamisele. Koosolekud algasid ja lõppesid tugeva lauluga, seda harrastati ka vaheaegadel. Punane kaelaside hallil pluhsil näis vallutand neil päevil Töölisteraatri kodu.

Sõnavõtnud olid hoogsad ja asjalikud, eranditult tugeva teadvuse juhitud. Kui on lahkuminekuid, siis vahest terminoloogias, on märgatav ka teadmuste hulk pisut nõrgema meetodilise külje kõrval. Rida ini-

Lõikeid kongressist.

mesi ei saand aru, et nüiteks „Rün-
nakute“ artiklite lugemine ja vestle-
mine neist võib olla väga viljakas
töö! Ei puudund — kahjuks — ka
agitatsioon valimiste eelnähtus, mil-
lest arvasime olevat end juba üle.
Aga see oli korrektsuse piirides, pole
etteheiteid vaja. Üksikuile vane-
maile seltsimeestele jäi mulje, et siin
tõesti on tööliikumise tulevik. Pää-
legi hää ja soovitav tulevik noor-
põlve näol.

Töö mitmekesistamine ja huvita-
vamaks muutmine on ees. Mitme-

kesistamisest sõltubki väga suurel
määral meie liikumise laius ja süga-
vus.

On öeldud hiiglapalju kordi, et
tänapäeva noortel ei olevat ideaale.
Seda ütlevad alati need, kelle oma
ideaalid ei ole vastuvõetavad mõtle-
jaile noortele. Tänapäeva noortele ei
sobi enam usulised ega isamaalised
ideaalid; meile ärgu katsutagugi
neid pookida külge. Et meil on
ideaale, seda näitame meie, sotsialis-
tid-noored.

O. S. „Võitlushõik“ 3.

Maa ja linn.

Kellel põldu väetab higi,
 pisarad kel kastmas vülja?
 Raske tööga paotad nälja,
 vaev ja mure ikka lägi.

Pehmeks alasil taod raua,
 tarbeasjad valmis valad.
 Teistele tööroõmu palad,
 endal' kaevad murehaua.

Käsi vikatiga niidab,
 käsi, taob vasaraga,
 oma tööga, agaraga,
 inimkonda loob ja liidab.

Maa ja linn, üks tahe kahel,
 üks on loov ja töötav pere.
 Suguluses sooja vere,
 sillaks töö on teie vahel!

Pärast kongressi.

Seekordne kongress oli kindlam demonstratsioon ja distsiplineeritud töökoosolek kui eelmised.

Alguseks oli Töölisteaatris pidulik kontsert-miiting, kus Tallinna ühing kandis ette huvitava agitatsioonirevüü (Eesti noorte paraadi ja kõnekoori (Ernst Tolleri Proletariaadipäev); Lii Karoll, Hilda Gleser ja Al. Ruttoff deklameerisid, N. Andresen kõneles töölisnoorpõlve poliitilistest ülesannetest, A. Jõeäär kapitalismi kriisist ja E. Tuiman noorsotsialistliku ühingu tööst.

Kongressiks oli kogunud 53 saadikut ja rida sõnaõiguslisi liikmeid sisemaalt ja Tallinnast — kongressi ruum oli kiilutud täis, valitses pinget. Tervitusi ütlesid sm. A. Jõeäär ESTP Keskkomiteelt, sm. K. Must Töölisühingute Kesklidult, sm. H. Schlossmann Tööliisspordiliidult, sm. M. Martna isiklikult ja rida organisatsioonide nii suuliselt kui kirjalikult. Kongressi juhatusse valiti smd N. Andresen, E. Eilsen (Tartu) ja E. Heinlaid (Viljandi), sekretariaati smd Lui Metslang (pääsekretär), A. Aben, J. Enok, H. Jalak, L. Karoll, O. Pärn, P. Rummo. Mandaatkomisjoni valiti smd E. Tuiman, A. Leemet, A. Masing.

Kongressi kestes ilmus kolm numbrit käsitsi paljundatud kongressilehte „Võitlushõik“, valmistati kolm seinalehte.

Kongressi töö jagunes kahte tsükli. „Maa ja linn“ esitati N. Andresenilt, A. Jõeärelt, Al. Abenilt ja L. Metslangult, sissejuhatavaks referaadiks noorte organiseerimise tsüklile oli Paul Vihalemalt „Kapitalismi kriis ja noorpõlv“, kuna eriküsimusi (Po-

liitilise kasvatuses vahel, Poliitiline kasvatus meie ühingu, Kaudne töö meie liikumises, Noor intelligents) käsitlesid Karl Freiberg, Paul Rummo, E. Tuiman, N. Ruus ja Vanda Kann. Kummagi tsükli puhul tekkisid elavad läbirääkimised, mis olid sihitud partei liigse reformismi vastu ja eitasid reformistliku suuna toomist noorsotsialistlikku liikumisse, rõhutasid samal ajal vajadust noorsotsialistidel vallutada ja teadvustada see töötav mass, kelleni ei ole jõudnud veel klassiteadvus ega klassiorganisatsioon. Referentide teesid, samuti tegevuskava, võeti muutusteta vastu, sinna lisandusid aga üksikud uued resolutsioonid ja soovivaldused, mis täiendasid ja täpsustasid referentide ettepanekuid.

Liidu juhatusse valiti: Al. Aben (Uue-Vändra), Nigol Andresen, Karl Freiberg, Eugen Heinlaid (Viljandi), Vanda Kann (Tartu), Lii Karoll, Jüri Kurvits (Vasalema), Endel Metslang, Lui Metslang, Johann Mihkelson, Mihkel Mihkelson, Edvard Reining, Paul Rummo (Haapsalu), Neeme Ruus, Emil Vilmansen (Tapa). Revisjonikomisjoni: Eha Jääger (Tartu), Alfred Masing, Alviide Pesur.

Kongressi töö tulemused olid kõigiti hääd. Rida hästi väljatöötatud referaate aitas süvendada ühingu aktiivsete tegelaste teadvust ja rikastada nende teadmisi, eriti värskendusorganisatsioonide meetodiline külg. Elurõõmus noorpõlv, osa neist meie vormipluuses, jättis teadliku ja distsiplineeritud mulje.

Noorsotsialistliku kongressi otsusi.

Maailmavaateline distsipliin.

Kongress rõhutab, et sotsialistliku liikumise võitlustaktika määramine kuulub parteile, ja meie, noorsotsialistide ülesanne võib olla ainult tulevikus teha selgitustööd taktika muutmiseks.

Ka eriarvamisel olles partei poliitiliste sammude otstarbekohasuses, kõik noorsotsialistlikku liikumisse kuuluvad organisatsioonid ja seltsimehed kohustuvad töötama sotsialistliku tööliliikumise ühtluse ja suurema mõju hääks ning tooma ohvreid, kui vaja, nende ideaalide eest.

Igasugune lepete tegemine kodanluse või tööliliikumist lõhkuvate olustega on noorsotsialistide ja nende organisatsioonide juures täiesti lubamatu, ja liidu juhatast kohustatakse kõrvaldama kindla käega vähemadki katsed tuua meie sekka vaimset väikekodanlustumist või ükskõik milliseid püüdeid, mis on suunatud sotsialistliku tööliliikumise lõhkumisele või nõrgendamisele.

Sümpaatia Poola seltsimeestele

Jälgime pingutatud huviga teie kannatusi Pilsudski terrorivalitsuse all ja teie võitlusi töölisklassi ja demokraatia eest. Teame, et ühe läheda riigi poliitiline areng ei jäta mõjustamata ka naabermaid. Teadke, seltsimehed, et oleme valmis võitlema koos teiega sotsialistliku reaktsiooni vastu ja sotsialismi eest.

Elagu sotsialistlik revolutsiooniline klassivõitlus!

Elagu demokratlik sotsialism!

Karskus

Eesti Nootsotsialistlik Liit ja tema ühingud organisatsioonena asuvad täiskarskuse alusel.

Kirik

Kongress peab loomulikuks, et noorsotsialistid ei ole kiriku liikmed.

Sotsialistlikud õpetajad

Sotsialistlikud õpetajad on vaja tömmata kaasa noorsotsialistlikule organiseerimistöele, eriti koolist lahkunute organiseerimiseks.

Nigol Andresen: Maa ja linna tööliliikumises.

Sotsialistlik liikumine on suunatud linna ja maa lähendamisele töö laadilt ja elamiskultuurilt. Kui kodanlus püüab näidata maa ja linna ning maa- ja linnatöölise püsivat vastolu, siis sotsialistlik poliitika asub selle pettekujutuse kõrvaldamisele ning tõendab vastuoksa, et maa ja linna proletariaadi huvid on ühtlased ja et maa proletariaat kui ka poolproletariaatlik maarahvas võib kaitsta oma huvisid ainult linna proletariaadi kaasabil.

Sotsialistliku liikumise aktiivsus sõltub linna proletariaadi organiseerimise tugevusest, selle mõjuvusest ja tulemused aga hästiorganiseeritud ja sotsialistlikult teadlikult maatöörahvast ja maakeskkihtide sümpaatiasid tööliliikumisele.

Sotsialistlik liikumine ei või tugevada esijoonel keskkihtide huvidel, kuid keskkihtide huvide kaitsmine sel määral, kui see ei raskenda tööliliikumise ideaale teostamast, on paratamatu.

Võitlust maa keskkihtide ja väheteadliku töörahva poolehoidu eest tuleb pidada ustavaks jähdes sotsialistliku klassivõitluse põhimõttele.

Töölisklassi noorpõlve tähtsaks ülesandeks on teadvustada sotsialistlikult mõtlema maa töötavaid noori suuremal hulgal ja tõmmata nende huvikaaslasiks maa keskkihtide noori.

A. Jõeäär: Maaproletariaat ja proletariseeruvad kihid

Maa- ja linnaproletariaadi ning maa proletariseeruvate kihide huvid on ühised. Kapitalistlikus ühiskonnas võib ajutist parandust tuua siseturu ostujõu suurendamine, töötuile töö muretsemise ja palgasaajatele palgaolude parandamise abil. Lõplikult võib olukorda parandada ainult sotsialistlik ühiskonna kord, kus on kõrvaldatud igasugune kapitali vahetaja mis ühtviisi kurnab nii valmistajat kui tarvitajat.

Al. Aben: Sotsialismi levitamine maal

Maa organiseerimine peab toimuma paratamatult teisel alusel kui

linna proletariaadi oma. Peab pida-ma silmas maa erihuvisid ja koos-kõlastama neid proletariaatliku sot-sialismiga.

Eriline tähelepanu tuleb pöörda maa noorsotsialistlike ühingute töö korraldusele, et need rahuldaksid kõiki maa tööliskoostöötajate kultuuri-lisi ja seltskondlikke tarbeid ning teeksid tarbetuks erilised kodanlised kultuurilised organisatsioonid.

Maa organiseerimise huvides on vaja leida võimalusi maa noorpõlve-instruktori ametisse panemiseks. Et ESTP on huvitatud järelkasvust ja tugeva organisatsiooni tekkimisest maal, tuleb tömmata partei kaasa instruktoriga ja maa organiseerimi-sega ühenduses olevate kulude kandmisele.

Erik Tuiman: Poliitiline kasvatus meie ühinguks.

Töölisklassi ajalooline ülesanne: vabastada inimkond kapitalismi ik-kest ja klassideta vaba ühiskonna loomine, nõuab laiadelt töölisklassi-delt poliitilist aktiivsust ja orientee-rumist teadlikes ühiskondlikes pro-bleemes, see nõuab igalt üksikult ühelt poolt teadmisi ühiskonnast ja teiselt poolt terve tundeilma muga-nemist sotsialistlikule maailmavaa-tele sotsialistliku ühiskonna uute in-meste kujundamiseks.

Praeguse pausi ajajärgu inimpõlv-suures enamuses on apoliitiline, mil-line mõju püsib ka noores generat-sioonis. Seda apoliitilisust süvendab veel kodanline kasvatus nii koolis kui ka igasugu „erapooletuis“ noorte organisatsioonides, mis püüavad läm-matada noortes vähemagi huvi ühis-kondlikule elule.

Sellepärast noorsotsialistlikkude ühingute esimene suurem ülesanne on äratada laiades tööliskoostöötajate hulkades huvi poliitilisele küsimusile, koondades noorpõlve võimalikult massiliselt meie ühinguks, andes igale võimalikult oma isiklikele huvi-dele vastavat tegevust eriharrastuste kujul, aktiveerides sel teel noori, kel muidu puuduksid ühiskondlikud har-rastused. Ükski üritus meie ühingu tegevuses ei tohi olla eesmärk iseenda, näiliselt ka kõige apoliitilisem tegevus tuleb kasutada poliitilise ak-

tiivsuse tõstmise ja maailmavaate arendamise suunas. Poliitilised üri-tused noorsotsialistide juures ei tohi piirduda ei päevapoliitiliste ega re-volutsiooniliste lõuklausetega, see peab olema noorte enesekasvatus sünteetilise maailmavaate omanda-miseks, teoreetiliste teadmuste han-kimise käik, mis praktiliste küsimuste käsitlemisega ja organisatsioonitööga.

Oma olemuselt poliitiline kasva-tustöö peab haarama lähedalt noor-te elamusmaailma, peab käsitlema noorte huvialasid igakülgset:

1. Tulundusliku võitluse käsitlus (tööpuudus, noortööliste kaitse jne.).

2. Pidada silmas noorte suurt idealismi, millele annab küllaldaselt toitu töölisklassi liikumise eesmärk sotsia-listlik ühiskond.

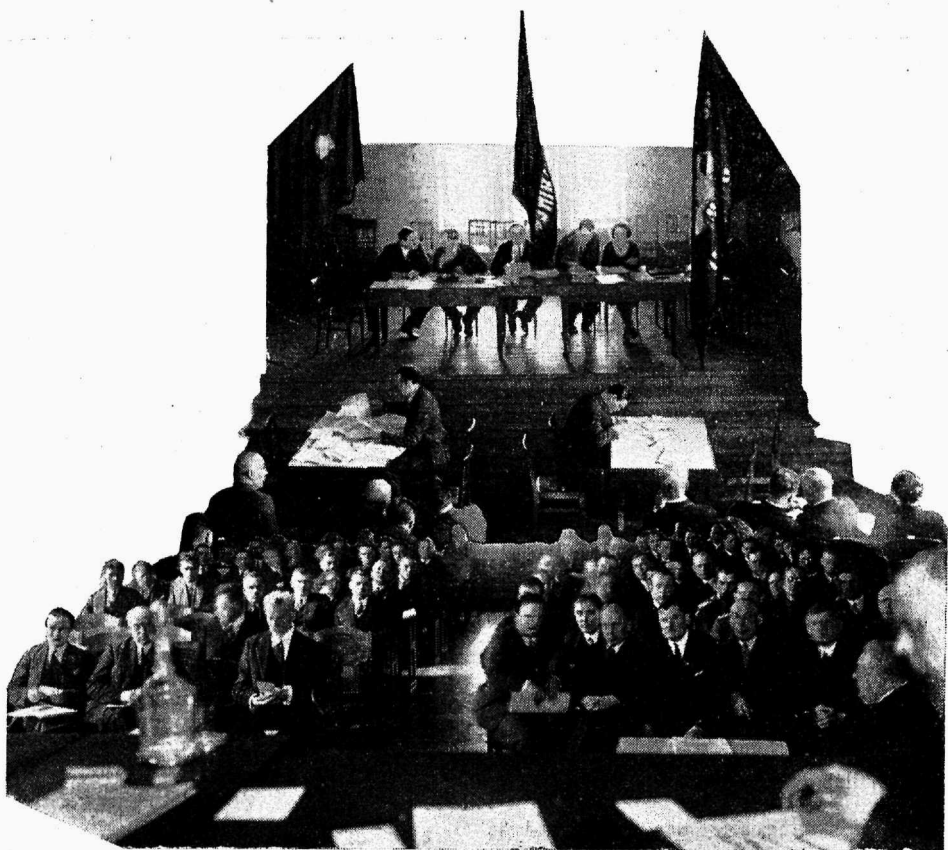
3. Noortes olev vastolu vanemale generatsioonile suunata klassivõit-luse valda.

4. Noorpõlve kultuuriliste huvide süvendamine, kuna kodanline maa-ilm pole enam kultuuririkas, vast-olud tänapäeva ühiskonnas viivad kultuuri ja isegi terve tsivilisatsiooni hävinemisele, neist vastoludest tekki-vais hävitussõdades.

5. Otsekohesed maailmavaatelised õpingud — teoreetiliste teadmuste omandamine—toimub kursustel, loen-guil, kõne- ja vaidluskõrval, loen-gu-ringides. Erilist tähelepanu tuleb pöörata neile õpingu vormidele, mis-aktiveerivad osavõtjaid, kus ei saa jääda passiivseks pealtvaatajaks.

6. Teoreetiliste õpingutega käsi-käes peab käima päevapoliitiliste sündmuste jälgimine. Tuleb käsitleda töölisklassi tänapäeva võitlust meil ja välismaal, seaduseandmist tööd ja võitlust parlamendis, eriti silmas pi-dades noorte elu ja tööliskoostöötajate kaitset riivavaid küsimusi. Kõnelejaiks ärgu püüavad kutsuda ainult tun-nustatud autoriteete, kelle sõnu tihti mõistetakse noorte poolt vastuvaidle-matuina. Noored ise valmistugu kü-simustes, läbirääkimistel selgugu tõesed. Küll aga peaks olema juures võimalikult arenend funktsionäär, kes tarbekorral hoiaks tööd sotsia-listliku maailmavaate raamides.

7. Poliitilise kasvatus eesmärgi saavutamiseks vahendiks on noorte osavõtt mit-me-suguseist nii iseseisvaist kui üldisist

TÖÖLISÜHINGUTE KESKLIIDU KONGRESS

peeti Tallinnas 11. ja 12. aprillil, kus olid arutusel mitmed sotsiaalpoliitilised küsimused. Uude Liidu juhatusse valiti B. Eilman, O. Gustavson, J. Kraan, Lui Metslang, K. Must, J. Norman, A. Ostra-Oinas, E. Pesur, A. Sirro, A. Tiitus, A. Tulp, K. Tulp.

Enne seda, 10. aprillil, peeti Üleriikliku Maatööraha Ühingu kongress, mis arutas maa kehvikute mitmesuguseid küsimusi. Ü. M. Ü. juhatusse valiti Al. Aben, M. Adamson, A. Jõeäär, A. Kärner, M. Mihkelson, P. Schütz, J. Voiman.

Kummagi kongressi saadikute seas noorsotsialistid olid aktiivselt tegevuses. T. K-l. kongressil korrapidamine ja kirjanduse müük oli Tallinna Noorsotsialistliku ühingu käes.

töölisklassi aktsioonest (maidemonstratsioonid, sõjavastased koosolekud, valimisagitatsioon). Samuti kasvatustöö tuleb rakendada praktilisele organisatsioonile. Noorsotsialistlikke organisatsioone juhtigu noored ise. Töölisklassi osavõtmine enesekaitsest ei tohi tähendada nii palju tehnilist väljaõpetamist kui oma konkreetset poliitilist sihti.

8. Noorsotsialistid peavad andma aktiivse ja poliitiliselt teadliku järelekasvu sotsialistlikule töölisliikumisele, moodustama kõigil töölisliikumise aladel tüseda funktsionäärade kaadri, kes võib teostada lõpuni töölisklassi organiseerimise sotsialismi kättevõitmiseks.

Paul Rummo: Meie liikumise eeskujud välismail.

Noorsotsialistidel tuleb ühevõrra pidada tähtsaks oma organisatsioonide kvalitatiivset ja kvantitatiivset edu, kasutades sotsialistlikule enesekasvatusele ja üldse ideoloogilistele probleemidele esmajärgulist tähtsust andva Saksa noorsotsialistliku liidu ja võimalikult laialdasi masse haarava Rootsi sots.-dem. noorsoo liidu kogemuste kompromisse.

Ühingute tööd tuleb laiendada kõiki kõlblaid eluavalduisi haaravaiks, et liikmed kasvaksid alaliselt organisatsiooniga seotuks ja need tõmbaksid oma huvitavusega kaasa võimalikult palju eemalseisjaid, rakendades mitmekesistamistööle välismaade kogemusi.

Noorsotsialistid peavad arendama võimalikku täpsust organisatsiooniliste kohustiste puhul.

Tuleb pühendada vajalikku tähelepanu välistele efektidele, nagu vormiriide kandmine, ettevalmistatud ja improviseeritud demonstratsioonid, pidustused jne.

Tuleb tihendada koostööd välismaade vennasorganisatsiooniga vastastikkuste külastuste, rahvusvaheliste kohtumiste, piltide-, kirjade-, trükitööde-, j. m. vahetuse näol üksikliigete, ühingute ja Liidu initsiaivil.

Neeme Ruus: Kaudne töö meie liikumises.

Kaudne tegevus meie liikumises on kas vahendiks uute liigete juurdevõitmisel (lõbustused ja mängud

ühingute koosolekuil, peod jne.) või uute tegevusväljade avastamises ja tegevuse mitmekesistamises. Näiteks karskus, esperanto ja ametiühinguline liikumine, mis meie liikumises vastava tegevuse algatamise puhul näib kaudse tegevusena, peab hiljem muutuma tarvilikuks huvitegevuseks sotsialistliku kasvatustöö süvendamisel ja ühiskondliku elu nähete uurimisel. Kui kaudset tegevust ei suudeta rakendada meie sihtidega kooskõlla, või kui juba ette on näha, et mingit kavatsetavat kaudset tegevusharu meie ei saa kasutada, siis tuleb sellise tegevuse arendamisest meie ühinguis juba aegsasti loobuda, et säästa asjatut jõukulutust. Kogu töö moodustagu terviku, mis on vajaline sotsialistliku maailmavaate kõikkülgeks rakendamiseks.

Vanda Kann: Noor intelligents ja töölisklass.

Intelligents ei liitu töölisklassi võitlusega mitte seevõrra oma klassipäritolu ega tööprotsessis omandatud kogemuste kui maailmavaatelise küpsuse ja ühiskondliku protsessi mõistmise tõttu.

Kui intelligents küllaldasel määral ei liitu töölisklassiga, siis sellepärast, et praegune hariduse süsteem varjab õppiva noorpõlve eest ühiskondliku struktuuri tõelist olemust ja toidab teda ühiskondlike pettepillidega.

Et maailmavaateline kujunemine on kõige kindlam nooruses, noorsotsialistliku liikumise ülesanne on:

a) organiseerida ka noore intelligentsi seas ühiskondliku protsessi mõistmist ja tutvust sotsialistliku ideoloogiaga;

b) tõmmata noor intelligents kokku puutesse tööprotsessist osavõtva noorpõlvega, ilma et noore intelligentsi erihuvid seejuures tarvitseksid olla salatud.

On vana kogemus, et kapital ettevõttes kui ka riigis valitseb seda kitsarinnalisemalt, seda hoolimatumalt, seda jõhkramalt, mida ebasoodsam on ta majanduslik seisund. Vana kogemus, et ei ole halvemat valitsust, kui nende kapitalistide klassivalitsus, kes ise on võõra, välismaise kapitali kandimehed. Otto Bauer.

Enda matuselaul.

Kalm tagapool künkaid külm
mul peatusepaigaks just.
Meid lahutab timukas julm,
kes võimult saand julgustust:
mu keha hingest, mu õest,
ei veendeist siiski, ei tõest!

Auk laukas, sõmera hiivas,
mänd varju üles hiivas —

see paigaks määrat, kus mina,
kus elu ükskõikne viib tina.

Jääb üksi ja hüljatuks varjat
haud.
Kuid teistes on mõte! kord kuumub
raud.

Kirjandust.

Otto Bauer: *Kapitalismus und Sozialismus nach dem Weltkrieg. 1. Band: Rationalisierung — Fehlrationalisierung.* (Kapitalism ja sotsialism pärast maailmasõda. 1. köide: Ratsionaliseerimine — vääratsionaliseerimine.)

Otto Bauer on nüüdisaja sotsialistide seas nii teoorias kui praktikas juhtival kohal. Baueri juhitud Austria partei on eeskujuks kogu maailmale, tema töö Sotsialistlikus Töölis-Internatsionaalis on ulatand kaugele üle oma maa piiride. Otto Baueri poliitiline analüüs on osutund õigeks ja tabavaks, ja ta teoreetilised tööd on uusaegse sotsialistliku teooria alusteks. Tuletagem meelde eriti ta kaht suuremat tööd maapoliitika alalt (*Der Kampf um Wald und Weide* ja *Sozialdemokratische Agrarpolitik*), põhjapanevat tööd rahvusküsimuses (*Die Nationalitätenfrage und die Sozialdemokratie*) ning ta revolutsioonikäsitlust Austria praktika najal (*Die österreichische Revolution*).

Käesolev raamat on mõeldud suurema ja haaravana töö esimeseks osaks. *Ratsionaliseerimine* on meie päevil lõöksõna; hoolimatu „ratsionaliseerimise“ tulemuseks on praegune tulunduslik kriis. Ratsionaliseerimise olemuse ja selle kapitalistliku väärkuju selgitamise Bauer on võtnudki endale ülesandeks. Näeme siin ratsionaliseerimise põhjusi ja eri laade, ratsionaliseerimise mõju kapitalistile, töölisele ja kogu ühiskonnale, ning tõmbame esimesed jooned ratsionaliseerimise ja sotsialismi suhetest.

Valitseb Otto Bauerile omane

elav, selge ja võrdlemisi kerge käsitlusviis, mis sel raskel ainel ei lase saada väsitavaks. See raamat on vajaline kõigile, kes tahavad saada käsitluse ühest nüüdisaja tähtsaimast probleemist, seda küsimust mõistmata ei ole võimalik rääkida kaasa töölisliikumise praeguseist ülesandest!
N. A.

Johannes Schütz: Peipsist mereni. Luuletisi. Hind kr. 2,80.

Avasilmi, realisti tähelepanuga liigub Schütz elunämete keskel. Luuletisse valgunud nägemused juurduvad tal alati maapinnas, kasvavad konkreetsest tõelusest ja on antud tihti tühjendava pildirikkusega. Teda huvitab elu väliskülj kõigis avaldusis, enne kõike aga liikuvuse, tuuleõhu, dünaamika näol. Sügav elujaatus, kannab seda huvi (vrd. „Suviöö poem“, viimane stroof). Töörõõm suubub see elujalgus värskes luuletises „Hommi sepikojan“. Elujaa-taja, ei ole Schütz ometi neid elust põgenikke, kes sukelduvad ilutsemisse ja mänglemisse elu pinnanähtel. Talle avastub paratamatult olukordade teinegi pool; rõhuv, sügishall, eluvaenulik ja kuna ta ei ole harjunud siduma oludega kompromisse, sisendab see talle stroofe, kus kohtumõist ja protest on ühinenud tulevikukindlaks ennustuseks: „Kui kord jõuab ajaast, tõuseb mass... jne. (Novembri rütme II, lhk. 71).

Pärit proletaarlikust keskusest, J. Schütz kannab endas tööliklassi elutahet ja eitusejulgust oleviku olukordade kohta. Paralleelselt võitleva tööliklassi teega liigub tema, kirjaniku tee: nii määritleb ta ise oma seisukoha „Ristlaineis“ (viimane

stroof). Sõnakunstnikuna esindab ta proletaarlikku elutunnet luule alal, kuigi mõnede lisanditega, mis (nagu näikse tõendavat näit. „Auto nr. 100.“ ja üksikud kohad teedel) on pärit ta uuest keskusest, literaatide ja intelligentide maailmavaatest.

Rahvusvaheline sotsialistlik poliitika

Inglise Iseseisev Tööpartei, kokkuleppel Poola Bundi, Poola Iseseisva Töölise partei, Saksa Sotsiaaldemokraatliku Töölispartei vasemtiiva ja Norra töölisparteiga on määrand sotsialistliku maailmapoliitika alused järgmistes algatustes:

a) Sotsialistlikud parteid peavad teotsema iseseisvalt, lükates tagasi avaliku või varjatud koalitsiooni kodanlusega ja keeldudes võtmast endale vastutust valitsuse eest, kui püsiv valitsusvõim sõltub kapitalistlike parteide toetusest.

b) Täielik ja tingimusteta kõigi koloniaalmaade rahvusvaheline iseseisvus, nende maade rahvusliku ja töölisklassi liikumise õhutamine ja toetamine ning rõhutatud rahvaste vahadusvõitluse toetamine.

c) Rahvasteliidu kapitalistlik-imperialistlikku iseloomu peab paljastama, sest ta loob väärlotusi ja pettepilte antimilitarismi ja töölisklassi majandusliku olundi muutmise suhtes.

d) Militarismi kui kapitalistliku korra paratamatuse vastu tuleb astuda võitluse, keelates sõjaväevarustuse kulusid, nõudes desarmeerumist iga riigi piirides ja eriti töölisklassi massiliste väljaastumiste abil, mitte aga rahvusvaheliste „desarmeerimise“ konverentsidega ega kapitalistlike valitsuste paktidega.

„Peipsist mereni“ on elulähedane ja uudne erand meie luulekirjandusele, sõnastiilt elav ja pildirikas, maailmavaateliselt aluselt üldiselt meile lähedane.

A. A.

e) Sellised massilised väljaastumised, kaasa arvatud demonstrotsioonid, streigid ja boikotid, mis töölisklassile on rahvusvahelise tähtsusega, eriti revolutsioonilised aktsioonid fašismi, militarismi ja sõja vastu, olgu valmistatud üksikasjaliselt nii materjaalselt kui vaimselt ja rahvusvahelise sotsialistliku ja ametiühingulise organisatsiooni kinnitatud.

f) Kapitalismi käesolevale aja-järgule, mis sisaldab suurte, kaugemale üle rahvuslike piiride ulatuvate kapitalide kogunemist, kaasa arvatud krediitpoliitika probleemid, mis on rahandusdiktaatorite juhitud, moodsa ratsionaliseerimise, kroonilise tööpuuduse ja rahvamasside süstemaatilise ekspluateerimise, tuleb säada vastu sotsialistlik majanduspoliitika üleilmse ulatuses, mis baseerub elatismiinimumi nõudel, mis saavutatakse valmistusviisi ja jaotuse reorganiseerimise kaudu ja tööstuskeskuste, jõuallikate, transpordi, põllumajanduse ning pankade sotsialiseerimise abil.

Arvatavasti need suundjooned pääsevad mõjule kogu Sotsialistliku Töölis-Internatsionaali ulatuses.

Elame üle aegu, millal klassivõitluse ideed tumestatakse, mil tööliskonna üliväsimus ei luba oodata suurt aktiivsust — kuid eks selles olegi noorpõlve sangarlikkus, et ta ei püüa ujuda pärvett vaid ka vastu vett, et ta ei anna end tuulte kätte, vaid lõhub tee läbi pimedade padriku,

umbsoo, lumehangede ja isegi traat-tokete.

Tugevasti üksteise kõrval, õlg toetamas õlga, käsi murdmas teed, jalg sõtkumas rada, pää kuumendamas tugevast tahtest — nii sammume, loosungiks meie sidetervitus: Sõprus!
Nigol Andresen (Võitlushõik I).

Eesti Noorsotsialistliku Liidu häälekanaja.

Vastutav toimetaja Lul Metslang.

Väljaandja Mihkel Mihkelson.

Toimetus ja talitus: Tallinn, V. Pärnu mnt. 31, postkast 367.

Kirjastuse o.-ü. „Täht“ trükk, Tallinnas.